HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

חרב הרי הוא כחלל. טומאות[ו] של מת הרחוות לטמא כלי כגון מת והעוגע בו דהוי מיהא אב הטומאה אם נגע בהם מתכות נעשה כיוצא בו ואם נגע במת הוי אחד מאבות [הטומאה] ואם בטמא מת נגע הוי אב אבל רחמן ואני אין מטמאין כלים והאי סכין נעשה אב. והאי חרב הרי הוא כחלל הכא לא מיבעיא דכללו הכא נמי מטמא כשר דגברא הוי אב הטומאה וסכין רחמן וכשר אני אומר רבותא קמשמע לן דאפילו רחמן הוי כשר: **דאיטמי כשרץ.** דהוי האי גברא רחמן ולא מטמא הסכין שאין כלי מקבל טומאה אלא מאב הטומאה דלא מצינו בתורה למקבל טומאה מרחמן ואני אומר אלא חוכא ואטקה כדכתיב (ויקרא יא) כל אשר בהמה יטמא וסמיך ליה מכל האוכל אשר יאכל אוכלים ומשקים מיטמאים מחויר כלי חרס שהוא רחמן ועושה למה שבתוכו אני ואין כלי מיטמא מחויר כלי חרס שאם היה כלי נתון בתוכו ונטמא החיצון השני טהור והכי מפרש בגלאי פירקין[ח]: **קרומים של קנה.** פשוטי כלי עץ ולא מקבלי טומאה: אפי' מהדר לתרוצי לכתחלה וליעבד דמתניתין: **ואפילו כופי.** מוסרין לו בהמה לכתחלה לשחוט דמשוה שהחזיקו בה לעשמ לו מקפידין שם יכלוני[ט] ישראל נבילות לתיה להו לפני עור לא תתן מכשול (שם יט) אלא כמשמעו שלא יתן אדם בדרך עור להפילו: **אלא מוסר לאכול.** להם לעצמו זהיר בה והיינו דיעבד דמתניתין: **חוץ מהמ"ו דאפילו דיעבד נמי לא.** להא מדיעבד קיימין: **שמא ישהו.** לקמן [יב:] מפרש אמאי נקט לשון עתיד: **אפילו לכתחלה.** והכא קתני בהאי רוחין אומס שאשטו דיעבד: **אמר רבא.** והיכא דישראל יושב ובוכה לא יאמר לכותי לכתחלה בהמיה: **והא קתני.** בפרק בתרא דמסכת ע"ז דתע"ם שישראל יושב ובוכה מותר אלמא מסתפי עובד כוכבים דלמא מתי ישראל ולא גזר הכא גמי מסתפי דשמא מתי ומזי ליה: **מי קתני מניה.** אדם עובד כוכבים בחנותו ויושב ובוכה דמשמע לכתחלה: **אין השומר.** את היין: **צריך שיהא יושב ומשמר כו'.** ריש מסיפא לא תקשי דלא דמי זו לזו קתני בלישנא דווקא אלא אפילו לכתחלה: **רב חסדא אמר גרסי.** כי לא משכח ליה בכל נזילות ומחבר שהסכין בדוקה ומתוקנת בידו שאינו שפיר בכל כמה דמסי למיכל ליסורא לא מיכל איסורא וכי אין בו סכין בדוק לא טרח להדורי בתר סכין יפה אם זו פגומה: נמצאת

בגון דבדק קרומית של קנה. ואם תאמר והיאך ישמוט בקרומית של קנה והא בעינן כלי דלמוכח בסוף המודה (מנחות דף פב:) ובסוף סד תטעת (זבחים דף נז:) דדריס מדכתיב ויקח את המאכלת לשחוט את בנו דעולה טעונה כלי וילפינן כולהו מעולה וי"ל כגון דתיקנה לקרומית[ז] דשעתא בעין כלי ותע"ג דקיימת לן כרבי[ח] דתמר פ' החליל (סוכה דף נ:) אין עושין כלי שרת של עץ ופליג אר' יוסי בר רבי יהודה דתמר בפרק החליל עושין כלי שרת של עץ לשחיטת קדשים לא בעינן כלי שרת[ט] דבפרק המודה (מנחות דף עח:) אמרי' דסכין מקדשה כלי שרת וכן משמע בתוספתא[י] דקתני חומר בקמיצה מבשחיטה שהקמיצה טעונה כלי והשחיטה אינה טעונה כלי אלמא קרומית של קנה ועל כרחך לא בעי למימר דשיעה טעונה כלי כלל דהא יכלינן מעולה לטעונה כלי שרת אלא דשיעה אינה טעונה כלי שרת אלא מיהו יש לדחות דלא בעינן כלי יפה קאמר ולא פסלינן קרומית של קנה משום הקריבהו נא לפחתך (מלאכי א) כדפירש בגמרא בסוטה (דף יד:) גבי כפיפה מצרית דהתם דורון הוא דדרך להכיחו בכלי נאה אבל בשחיטה לא חיישינן אי נמי כפיפה מצרית מכוערת יותר מקרומית של קנה ורבינו חפריס היה מביא ראיה מדתנן בפרק מיחוי מקומן (זבחים דף מז.) שחיטתן בצפון וקבול דמן בכלי שרת בצפון ואילו שחיטתן בכלי שרת לא קתני דקתני גבי קבלה ואין זה ראיה דגבי קבלה נמי לא הזכיר אלא לאשמועינן דבעי שיהא גם הכלי בצפון לאפוקי אם הכלי בדרום והבהמה בצפון והדם מקבל בתוכו תדע דבקדשים קליש לא בעי לפון לא תא להזכיר קבלה בכלי שרת וכפ' כל הזבחים שקבל דמן (שם כו.) דתנן קדשים קליש שחיטתן בפניס וקבול דמן בכלי שרת בפניס התם נמי אתא לאשמועינן דאיך שיהא הכלי בפניס ומקבל הדם במיעוטו שבפניס מע"ג שאין נפסל ביוצא[כ]: **המניח** קתני דיעבד. לאו למנויי מליבא דאביי קאתי להא מילתא נמי לא שרי לדיעבד אלא מוסר כזית שלו מוסר כזית שלו להקטיר על גבי המזבח דלמא אתי לאקטורי אבר מן הבהמה ולא מהני ליה דהא לא הקטיר אלא אבר מן החי ואבר מן החי אסור לאכול משחיטתו חוץ מחרש שוטה וקטן דאפילו דיעבד נמי לא שמא ישהו ושמא ידרסו ושמא יחלידו וכולן ששחטו אהייא אילימא אחרש שוטה וקטן עלה קאי ואם שחטו מבעי ליה אלא אכותי הא אמרת בשישראל עומד על גביו שחיט אפילו לכתחלה קשיא אמר רבא ויוצא ונכנם לכתחלה לא [ג]והתנן [ד]המניח עובד כוכבים בחנותו וישראל יוצא ונכנם מותר התם מי קתני מניח המניח קתני דיעבד אלא מהכא [ה]אין השומר צריך להיות יושב ומשמר אלא אע"פ שיוצא ונכנם מותר אלא אמר רבא הכי קתני הכל שוחטין ואפי' כותי בד"א כשישראל יוצא ונכנם אבל בא ומצאו ששחט חותך כזית בשר ונותן לו אכלו מותר לאכול משחיטתו לא אכלו אסור לאכול משחיטתו חוץ מחרש שוטה וקטן דאפילו דיעבד נמי לא שמא ישהו ושמא ידרסו ושמא יחלידו וכולן ששחטו אהייא אילימא אחרש שוטה וקטן עלה קאי ואם שחטו מבעי ליה אלא אכותי הא אמרת אפילו יוצא ונכנם שחיט לכתחלה קשיא רב אשי אמר הכי קתני הכל שוחטין [ו]ואפילו ישראל מומר [ז]מומר למאי לאכול נבילות לתיאבון וכדרבא [ח]דאמר רבא [ט]ישראל מומר אוכל נבילות לתיאבון

בודק

חרב הרי הוא כחלל אב הטומאה הוא לטמייה לסכין ואזל סכין וטמיתיה לבשר אלא דאיטמי בשרץ ואי בעית אימא לעולם דאיטמי במת וכגון שבדק קרומית של קנה ושחט בה דתניא [י]בכל שוחטים בין בצור בין בזכוכית בין בקרומית של קנה אבי אמר הכי קתני הכל שוחטין [יא]ואפילו כותי במה דברים אמורים בשישראל עומד על גביו אבל יוצא ונכנם לא ישחוט ואם שחט חותך כזית בשר ונותן לו אכלו מותר לאכול משחיטתו לא אכלו אסור לאכול משחיטתו חוץ מחרש שוטה וקטן דאפילו דיעבד נמי לא שמא ישהו שמא ידרסו ושמא יחלידו וכולן ששחטו אהייא אילימא אחרש שוטה וקטן עלה קאי ואם שחטו מבעי ליה אלא אכותי הא אמרת בשישראל עומד על גביו שחיט אפילו לכתחלה קשיא אמר רבא ויוצא ונכנם לכתחלה לא [יב]והתנן [יג]המניח עובד כוכבים בחנותו וישראל יוצא ונכנם מותר התם מי קתני מניח המניח קתני דיעבד אלא מהכא [יד]אין השומר צריך להיות יושב ומשמר אלא אע"פ שיוצא ונכנם מותר אלא אמר רבא הכי קתני הכל שוחטין ואפי' כותי בד"א כשישראל יוצא ונכנם אבל בא ומצאו ששחט חותך כזית בשר ונותן לו אכלו מותר לאכול משחיטתו לא אכלו אסור לאכול משחיטתו חוץ מחרש שוטה וקטן דאפילו דיעבד נמי לא שמא ישהו ושמא ידרסו ושמא יחלידו וכולן ששחטו אהייא אילימא אחרש שוטה וקטן עלה קאי ואם שחטו מבעי ליה אלא אכותי הא אמרת אפילו יוצא ונכנם שחיט לכתחלה קשיא רב אשי אמר הכי קתני הכל שוחטין [טו]ואפילו ישראל מומר [טז]מומר למאי לאכול נבילות לתיאבון וכדרבא [יז]דאמר רבא [יח]ישראל מומר אוכל נבילות לתיאבון

אלא מהכא. גרס ולא גרס מסיפא דהך דהמניח בפ"ב דמסכת ע"ז (דף סט.) והכי לימא הכל שוחטין בפ' ר' ישמעאל (שם סח.): **אין השומר צריך בו'.** משמע הכא לאין צריך משמע לכתחלה וקאמר דבריהם גיטין (דף ז:) גבי הא דאמר רבה לפי שאין בקיאין לשמה פריך עלה מהא דתנן המניח גט ממדינה למדינה במדינת היס צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם הא בחותם מדינה לא צריך ומשני לא תימא הא בחותם מדינה לא צריך אלא הא ממדינה למדינה בע"י לא צריך ופריך הא בהדיא קתני לה המניח גט ע"י אין צריך כו' ומשני מי מהניא ס"מ ס"מ דיעבד כו' והיכי ס"ל דיעבד הא אין צריך משמע לכתחלה דקתני ופקונטרס פי' שם דהכי פריך הא בהדיא קתני לה וכיון דמשמעינן לה מדיוקא דריש קיפא קיפא למאי אילטריך ומשני דאי מריש ס"ד דוקא דיעבד להכי אילטריך קיפא למשמעינן לכתחלה אבל נאמן אי מהניא לא משמע לן דהתם כיון שיכול לתקן בדיעבד כדקאמר בהחותם פרקא (שם ה:) שיטלנו חיממנה ויחזור ויתננו לה בפני עדים ויאמר בפני נכתב ובפני נחתם שייך למימר אין צריך כלומר אין צריך לחזור ולטול חותמו חיממנה ג"ע התם ס"ל ס"מ דיעבד לכתחלה צריך שילמה כתיבת הגט וחתימה ואם לא רואה ס"מ אין צריך לחזור ולכתוב אלא יתן לה אע"פ שלא ראה קמ"ל לכתחלה אפי' אין צריך לראות ועי"ל דהכא דייק משום דקתני בפ' ר' ישמעאל (ע"ז דף פח.) בעיר שכולה עובדי כוכבים אסור עד שיהא שם שומר והדר תני אין השומר צריך כו' משמע שאף לפרש דיוצא ונכנס חשיב כשומר גמור והיינו כשומר דריסא: **אבל בא ומצאו ששחט חותך כזית בשר ונותן לו.** ואם תאמר כיון דלבא מדמה שחיטה ליין נסך בא ומצאו ליסתרי אלא חותך כזית בשר ונותן לו כמו ביין נסך דשרי במתניתין בפ' ר' ישמעאל (ע"ז דף פ:) בעובד כוכבים שנתנה לבת הבור כשמין לו מלוה עליו וי"ל כדפריסת לעיל כיון שיכול לברר על ידי כזית בשר יש לו לברר:

בודק

ו) [שבת קג: מיר נג: פסחים יד: יט: עט:], ז) [לקמן טו: ושם נסמנו], ח) ע"ז סט. [ע"ש], ט) שם פא., י) [כם"י: משומד, יכילו, יא) [כ"י ל"ל לקמן ל.], יב) נכ"י: בכל טומאות, יג) [דף כד:], יד) נכ"י: יכילו, יה) [כ"י ל"ל דמנחות ס"ב], טו) [ע"ש תוס' פסחים סו. ד"ה תוספתא ותוס' זבחים מז. ד"ה לתיאבון],

מוסף רש"י

חרב הרי הוא כחלל. הקיש חרב לחלל, מחכת שנגע במת הרי הוא אבי אבות הטומאה כמת עצמו, ומגע בטומאה מת הרי הוא אב הטומאה כמותו, גזירת הכתוב הוא במחכת שלא טומאת מת ולא שלא שהר טומאות (פסחים יד:) שכל מחכת המיטמא במת ומגעה כיוצא בזה מגע בו (שם עט.). **קרומית.** קלף של קנה (לקמן סו:).

ז א מיי' פ"ב מהלכות טומאת המת הלכה ג: ב [מיי' פ"ד מהלכ' שחיטה הלכה טו]: ח ג מיי' פי"ב מהלכות מאכלות אסורות הלכה יז סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סימן קכט סעיף ל [וסימן קיח סעיף י]: ט ד מיי' שם פי"ג הלכה ד סמג שם טוש"ע שם סימן קלח סעיף ל: י ה ו מיי' פ"ד מהלכות שחיטה הלכה יד ועיין בכ"מ סמג עשין מז טוש"ע י"ד סימן ג סעיף ב:

שיטה מקובצת

ו) ועשאה כעין כלי. נ"ב ע"י תוס' מנחות (דף לו ע"ב): **ז)** ואע"ג דקי"ל כר' דאמר אין עושין: **ג)** לא בעינן כלי שרת אע"ג דבפ' התודה אמרי' ונ"ב (דף עח ע"ב): **ד)** אבל קשה דאמתני' דהמקנא:

רבינו גרשום

אלא דאיטמי בשרץ. והוי אדם ראשון ואין כלי מטמא אלא מחמת אב הטומאה: וכגון שבדק קרומית של קנה ושחט בה. דאין פשוטי כלי עץ מקבלין טומאה: אע"פ שיוצא ונכנס מותר. כלומר אע"פ שאין ישראל יושב ומשמר אלא יוצא ונכנס מותר הכא נמי לענין שחיטה אע"פ שיוצא ונכנס מותר: לאכול נבילה לתיאבון. כלומר מתאב לאכול בשר ואוכל נבילה לתיאבון: